

Priloga 5**UČNI NAČRT ODDELKOV ZA POUK V SLOVENSKEM JEZIKU, KI SO UREJENI NA
SREDNJIH ŠOLAH Z NEMŠKIM UČNIM JEZIKOM**
(v smislu § 12 lit. c Manjšinskega šolskega zakona za Koroško)**PRVI DEL****SPLOŠNI IZOBRAŽEVALNI CILJ**

Glej prilogo 1.

DRUGI DEL**KOMPETENČNA NARAVNANOST**

Glej prilogo 1.

TRETJI DEL**SPLOŠNA DIDAKTIČNA NAČELA**

Glej prilogo 1.

ČETRTE DEL**PREČNE TEME**

Z zasidranjem prečnih tem v predmetnih učnih načrtih podpiramo medpredmetno razvijanje kompetenc ter povezovalno učenje učenk in učencev prek za predmet tipičnih meja in jih povezujemo z družbeno pomembnimi aktualnimi temami. V nadaljevanju predstavljenih trinajst prečnih tem je bilo izbranih zaradi njihove aktualnosti in pričakovane pomembnosti za prihodnje življenjsko okolje učenk in učencev. Kompetence v družbeno pomembnih temah moremo učinkovito razvijati tedaj, ko pospešeno oblikujemo pouk, ki povezuje predmete in presega meje stroke. Šele tako lahko za učenke in učence postanejo povezave in medsebojni učinki družbenih pojavov razumljivi.

Izobraževanje za trajnostni razvoj je treba videti kot splošno nalogo in vodilno idejo celotne šole. Za kot standard zahtevano integrativno razmišljanje o ekološki, ekonomski in socialni dimenziji so tako za predmet tipične kakor tudi medpredmetne povezave velikega pomena. Izobraževanje za trajnostni razvoj, politična izobrazba z globalnimi perspektivami, izobraževanje o globalnem državljanstvu, mirovna vzgoja in izobraževanje o človekovih pravicah in nadaljnje predstavljene teme so izobraževalni koncepti, ki v medsebojnem dopolnjevanju in podpiranju pedagoško pripravljajo trajnostni razvoj v vseh njegovih dimenzijah. V učnem procesu naj usvojimo vedenje, kompetence in sposobnosti, vrednote in nazore, ki usposobijo mlade ljudi, da prevzamejo aktivno vlogo pri obvladovanju družbenih, ekonomskih in ekoloških izzivov od lokalne tja do globalne ravni.

Naslednje prečne teme bistveno in enako podpirajo usvajanje bistvenih kompetenc učenk in učencev in zagotavljajo, da se morejo znajti v sedanjem in prihodnjem življenjskem in delovnem okolju: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija, Entrepreneurship Education, Promocija/Pospeševanje zdravja, Informatična izobrazba, Medkulturna izobrazba, Medijska izobrazba, Politična izobrazba, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti, Spolna pedagogika, Jezikovno izobraževanje in branje, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj, Prometna in mobilnostna izobrazba, Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba.

V predmetnih učnih načrtih so na različnih mestih vzpostavljene navezave na prečne teme. Didaktična načela posameznih predmetnih učnih načrtov navajajo tiste prečne teme, ki so še posebej primerne, da jih obravnavamo pri pouku, in jih najdemo predvsem v kompetenčnih opisih ali uporabnih področjih. Oblika predmetnih učnih načrtov dodatno daje možnost, da obravnavamo vsako prečno temo šolskoavtonomno na primernem mestu v pouku. Vse navezave na prečne teme v predmetnih učnih načrtih ponazarjamo z nadpisanim številom (1 do 13), ki opozarja na posamezno prečno temo. Posebne navezave v predmetnih učnih načrtih tam ni, kjer se predmet ukvarja ob isti temi z usvajanjem kompetenc. Tako ni navezave npr v predmetnem učnem načrtu „Nemščine“ na prečno temo „Jezikovno izobraževanje in branje“.

	Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	Entrepreneurship Education	Pospeševanje zdravja	Informatična izobrazba	Medkulturna izobrazba	Medijska izobrazba	Politična izobrazba	Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	Spolna pedagogika	Jezikovno izobraževanje in branje	Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	Prometna in mobilnostna izobrazba	Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba
Obvezni predmeti													
Verouk ¹													
Jeziki													
Nemščina	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x
Nemščina kot drugi jezik za redne učenke in učence				x	x								
Nemščina kot drugi jezik za izredne učenke in učence v tečaju za pospeševanje nemščine					x					x			
Živi tuji jezik	x	x				x	x			x		x	x
Drugi živi tuji jezik	x	x				x	x			x		x	x
Latinščina	x			x	x	x	x	x		x			
Matematika in naravoslovje													
Matematika		x		x	x	x	x	x		x	x	x	x
Geometrijsko risanje				x		x				x			
Osnovna digitalna izobrazba	x	x	x				x	x		x	x	x	x
Kemija	x	x	x	x		x		x		x	x	x	x
Fizika	x	x		x				x		x	x	x	x
Biologija in okoljska izobrazba			x	x		x		x	x	x	x		
Gospodarstvo in družba													
Zgodovina in politična izobrazba	x	x				x	x	x	x		x		x
Geografija in gospodarska izobrazba	x	x		x	x	x	x	x		x	x	x	x
Glasba, umetnost in kreativnost													
Glasba	x	x			x	x	x		x	x	x		x
Umetnost in likovno snovanje	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Tehnika in oblikovanje	x	x		x		x		x		x	x	x	x

Zdravje in gibanje													
Gibanje in šport	x	x			x		x	x			x	x	x
Prehrana in gospodinjstvo	x	x	x	x			x	x			x	x	
Jezik narodne skupnosti													
Slovenščina	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Obvezne vaje													
Izobraževalna in poklicna orientacija		x		x			x	x	x		x	x	
Pouk prvega jezika					x								

1 Navedbe glede prečnih tem ni, ker se učni načrti Cerkev in verskih družb vsebinsko med seboj razlikujejo.

Priprava pouka in poučevanje o prečnih temah zahteva ciljno usmerjeno dogovarjanje učiteljic in učiteljev razreda, šole in (v idealnem primeru) dolgoročno načrtovanje glede na smiselno postavljanje težišč na štirih šolskih stopnjah. Predstavitev prečnih tem (abecedno urejenih po nemškem naslovu) sledi enotni strukturi: Najprej razložimo družbeni pomen prečne teme. Nato navedemo kompetenčne cilje, ki naj jih dosežejo učenke in učenci do konca sekundarne stopnje. V tretjem delu navedemo tiste učne predmete, ki v svojih predmetnih učnih načrtih navezujejo na posamezno „prečno temo“.

1. Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija

1.1 Pomen prečne teme

Šola podpira učenke in učence pri tem, da sledijo svoji individualni izobraževalni in v nadaljevanju poklicni poti z upoštevanjem svojih kreposti in s potrebno samoodgovornostjo ter jih krepi na izbrani poti. Cilj je, da spoznajo učenke in učenci svoje interese, nadarjenosti in talente ter pridobivajo pomembne življenjske kompetence (kot zmožnost odločanja in razglabljanja). To kompetenčno učenje naj se udejanja skozi celotno dobo šolanja in posebej pred šolskimi prehodi in zaključki.

Eden izmed osrednjih izzivov je podpirati učenke in učence pri tem, da izberejo iz številnih ponujenih priložnosti tiste, ki jim zaradi njihove delovne sposobnosti, osebnosti in življenjske situacije najbolj nudijo nadaljnje možnosti in ki naj jih tudi lahko preizkušajo v praksi. Učiteljice in učitelji prispevajo kot pomembne referenčne osebe v veliki meri k temu, da se morejo učenke in učenci razviti v samoodgovorne ljudi – neodvisno od izvora, spola, jezika, verske pripadnosti ali morebitnih posebnih potreb. Pri tem je treba navezati na teme, kot so npr delovni procesi, delovna področja, delovni pogoji, netipični in netradicionalni ženski in moški poklici, pomembnost nadpredmetnih kompetenc (lastna in socialna kompetenca; kreposti; interesi in talenti; pričakovanja in cilji glede na življenje), prostovoljska angažiranost, a tudi povezava med izobrazbo in poklicem, najljubše dejavnosti in „sanjski poklici“, delo, ki daje smisel, ravnovesje dela in zasebnega življenja, delitev dela v družini, plačano in neplačano delo ter potreba pridobivanja raznolikih (ob)šolskih izkušenj.

1.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- pri sebi spoznavati kreposti in interese, ki so pomembni za samovodeno, premišljeno oblikovanje poklicne poti in življenja, in si glede tega dobiti povratno sporočilo;
- v nastavkih spoznavati kreposti in interese pri drugih in glede tega dajati drugim povratno sporočilo;
- razmišljati o družbenih in gospodarskih okvirnih pogojih in trendih v svetu izobraževanja in poklica glede na pomen za njih same;
- poiskati podporo pri vprašanih o izobraževalni in poklicni poti in vključevati pomembne informacije v procese odločanja;
- sprejeti premišljene izobraževalne in poklicne odločitve in oceniti njihove učinke na oblikovanje lastnega življenja.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Glasba, Kemija, Latinščina, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba, Živi tuji jezik

2. Entrepreneurship Education

2.1 Pomen prečne teme

Entrepreneurship (podjetništvo) je definiran v Evropskem referenčnem okviru za vseživljenjsko učenje kot ključna kompetenca (Bruseljski KOM(05)548). Entrepreneurship Education (podjetniško izobraževanje) obsega –

po celostni definiciji modela TRIO (Aff/Lindner 2005) – tri področja: razvoj inovativnih idej in njihovo strukturirano udejanjenje, razvoj osebnosti in usposobljenost za to, da smo samoiniciativni, verjamemo vase, delujemo empatično in timsko ter opogumljamo sebe in druge, da prevzemamo odgovornost zase, za druge in za okolje.

Z usposobljenostjo na navedenih treh področjih naj se učenke in učenci v igri naučijo razvijati in udejanjiti (podjetniške in družbene) ideje (npr oblikovalsko razmišljanje, učenje z majhno in večjo zahtevnostjo, Perma.teach, projekti kot tržni teden ali teden spreminjevalk in spreminjevalcev), ustvariti vrednosti, analizirati verigo vrednosti, se razumeti kot del gospodarstva in družbe in spoznavati svojo vlogo kot oblikovalke in oblikovalci prihodnosti v gospodarskem ciklu – kot delojemalke in delojemalci, podjetnice in podjetniki, potrošnice in potrošniki, aktivne državljanke in državljanji. Pri tem spoznavajo in razvijajo osebne kreposti, angažiranost, samomotivacijo, empatično sporazumevanje, timske sposobnosti in zavestno ravnanje s tveganjem.

2.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- razviti in udejanjiti ideje s pozitivno vrednostjo za tretje osebe in družbo;
- spoznavati tveganja in se naučijo, kako se vnaprej soočati z njimi;
- prevzemati odgovornost za projekte in jih z razdeljenim delom v timu pripeljati po dogovorjenih pravilih do konca, tudi če se pojavljajo težave;
- priti po napakah na poti do projektnih in učnih ciljev do pravih zaključkov, da z zaupanjem in dosledno naprej stremimo po svojih ciljih;
- spoznati vzroke problemske situacije v projektih in pri učenju ter kreativno razviti trajnostne ideje za rešitev problema;
- empatično komunicirati, dajati spoštljivo povratno sporočilo in v debato vnašati utemeljitve za lastno mnenje .

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Glasba, Kemija, Izobraževalna in poklicna orientacija, Matematika, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba, Živi tuji jezik

3. Promocija/Pospeševanje zdravja

3.1 Pomen prečne teme

Šolsko pospeševanje zdravja se usmerja na proces, ki omogoča učenkam in učencem višjo mero védenja in samoodločanja o njihovem zdravju (zdravstvena kompetenca) in jih tako usposobi za samozavestno krepitev lastnega zdravja. Pri zdravju gre za pozitiven koncept, ki na enak način obsega fizično, psihično in socialno zdravje (prim. ottawsko listino WHO 1986).

Te kompetence je mogoče usvojiti samo tedaj, če zaznavamo šolo kot varen in zdravje pospešujoč kraj, kar je mogoče doseči npr z razredno in šolsko klimo, ki podpira učenje in je brez strahu, s krepitvijo socialnega sožitja, z ukrepi za zaščito pred (seksualiziranim) nasiljem, mobingom in diskriminiranjem, s šolskim okoliskem, ki je brez kajenja in primerno oblikovan (klima v prostorih, luč, protihrupna zaščita itd.), s pospeševanjem gibanja in športa, s prireditvami, kot so npr „dan psihičnega zdravja“, delavnice, in s ponudbo zdrave in trajnostne prehrane v šoli. Ti ukrepi vplivajo na individualno zdravstveno védenje in individualni izobraževalni uspeh in tako tudi neposredno vplivajo na zdravje učenk in učencev ter učiteljic in učiteljev.

3.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- opisati povezave med z zdravjem povezanim vedênjem, prehrano, ugodnim počutjem in delovno zmogljivostjo;
- razložiti zaščitne in rizične dejavnike za zdravje in se starosti primerno preventivno obnašati;
- spoznati obremenilne situacije in se aktivno postaviti za lastno dobro počutje (Mental Health/duševno zdravje);
- starosti primerno ukrepati pri konstruktivni obdelavi obremenilnih situacij in konfliktov ter si v kritičnih situacijah in ob diskriminaciji poiskati pomoč;
- opraviti starosti primerne ukrepe prve pomoči in navesti ponudbe zdravstvene preventive.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Kemija, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Umetnost in likovno snovanje

4. Informatična izobrazba

4.1 Pomen prečne teme

Digitalizacija vpliva na zasebno in poklicno življenje in ga spreminja. Naprave informacijske in komunikacijske tehnologije se pojavljajo v družbenem vsakdanjiku in spreminjajo oblike komuniciranja in zaznavanje realnosti.

Način delovanja in učinki informacijskih in komunikacijskih tehnologij temeljijo na načelih, konceptih in metodah, ki jih je treba razložiti, o njih razpravljati in tako kritično kakor tudi v luči njihovih možnosti razmišljati o njihovih družbenih posledicah. V zavesti o posledicah in učinkih rabe določenih tehnologij naj bi učenke in učenci smiselno uporabljali informacijske in komunikacijske tehnologije v šoli in v vsakdanjiku.

Posredovanje informatične izobrazbe naj se pri tem udejanja z uporabo vsakdanjega jezika, pa tudi z uporabo formaliziranega strokovnega jezika. Hitri tehnični razvoj pogojuje, da informatična izobrazba ni uporabljane strojne in programske opreme, temveč razumevanje načel in osnovnih tehnologij. Tako je mogoče tudi prihodnji tehnični razvoj bolje oceniti in samostojno razvijati predznanja in sposobnosti.

4.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- shranjevati podatke, informacije in digitalne vsebine tako v ustreznem formatu kakor tudi v smiselni strukturi;
- s programom za preglednice opravljati enostavne izračune starosti primernih nalog (kot besedilne enačbe) durchführen;
- avtomatizirano predelati, posredovati, oceniti in prikazati informacije;
- razumeti enoumna navodila (algoritme), jih uporabljati in oblikovati lastne algoritme;
- opisati učinke vedno večje digitalizacije na lastno življenje in družbo in kritično oceniti glede na možnosti in tveganja.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Geometrijsko risanje, Izobraževalna in poklicna orientacija, Kemija, Latinščina, Matematika, Nemščina, Nemščina kot drugi jezik za redne učenke in učence – dodatek k učnemu načrtu, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje

5. Medkulturna izobrazba

5.1 Pomen prečne teme

Medkulturna izobrazba usposobi učenke in učence ravnati z raznolikostjo v diverzni družbi. Omogoča soočanje z aktualnimi družbenimi in kulturnimi razvojnimi tokovi in udeleževanje v njih. Upoštevanje človekovih pravic, ki so zapisane v različnih konvencijah o človekovih pravicah (npr konvencija o pravicah žensk, konvencija o pravicah otrok, konvencija o pravicah invalidov), in demokratičnih načel je pomembna referenčna točka.

Medkulturna izobrazba ustvarja pogoje za šolsko klimo, ki jo označujejo združenost, strpnost in solidarnost, in prispeva k učnemu okolju na osnovi cenjenja in spoštovanja. Poleg tega je bistvena za osebni razvoj in ustvarja medkulturne dejavnostne kompetence učenk in učencev. Medkulturna izobrazba je zavezana človekovim pravicam in načelom človekovega dostojanstva in enakosti vseh ljudi in podpira razumevanje raznolikosti in ravnanja z njo, napravi potencialne vidne in uporabne ter prispeva h kompetenci za dialog znotraj razredne in šolske skupnosti. Začenja pri prejšnjih izkušnjah in gledanjih učenk in učencev in koristi primerne nastavke, da se ukvarjamo z raznolikostjo kultur, biografij in življenjskih vzorcev.

5.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- zaznavati raznolike življenjske vzorce in biografije kot družbeno in šolsko normalnost in spoštljivo ravnati z njimi;
- vključevati lastno biografijo kot osnovo za doživljanje, mišljenje in delovanje;
- zavzeti kritično in spoštljivo osnovno držo – kot temelj za civilni pogum in konstruktivno kulturo brez kulturnih pripisovanj;
- identificirati stereotipe, (tuja) pripisovanja in klišeje ter spoznavati in postavljati pod vprašaj razločevalne, rasistične, seksistične izpovedi in delovanje in nastopati proti njim;
- iz različnih zornih kotov opazovati razvoj v družbi, ki jo zaznamujeta migracija in individualizacija, si iz tega ustvariti mnenje in zastopati lastna stališča.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Glasba, Latinščina, Matematika, Nemščina, Nemščina kot drugi jezik za izredne učenke in učence v pospeševalnem tečaju nemščine – dodatek k učnemu načrtu, Nemščina kot drugi jezik za redne učenke in učence – dodatek k učnemu načrtu, Pouk prvega jezika, Slovenščina, Umetnost in likovno snovanje

6. Medijska izobrazba

6.1 Pomen prečne teme

Analogni in digitalni mediji služijo širjenju informacij, podpirajo procese sporazumevanja in razumevanja in širijo človekove možnosti izražanja. Z mediji obenem posredujemo tudi vrednote, orientacijo in svetovne nazore. Digitalni mediji omogočajo hitro, od kraja in časa neodvisno sporazumevanje. To daje možnosti za razvoj svetovljanstva in nadaljnji razvoj demokracije, vsebuje pa tudi nevarnost manipulacije. Medijska izobrazba naj prispeva k temu, da lahko ugotavljamo relacijo med temi možnostmi in tveganji. Medijska izobrazba razmišlja o različnih interesih, ki določajo izbor in vsebino informacij ter obliko posredovanja, in s tem bistveno prispeva k presojanju učenk in učencev.

Medijska izobrazba opogumlja učenke in učence, da kritično in kreativno uporabljajo medijske tehnologije in oblikujejo lastne medijske vsebine. S tem, da spoznavajo in koristijo možnosti učinkovanja posameznih medijskih zvrsti, razširjajo učenke in učenci svojo samoučinkovitost in se lahko bolj udeležujejo družbe in njenega nadaljnjega razvoja.

6.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- načrtovati lastne medijske prispevke, pokazati kreativnost pri realizaciji in oblikovanju in same sebe doživljati samoučinkovite;
- kritično in zavestno izbrati medijske ponudbe ter prevzete informacije kreativno in interaktivno uporabljati, predstavljati in se izmenjavati o njih;
- oceniti verodostojnost in vrednotenjske predstave medijev ter spoznavati reklamo in la#ne novice;
- se kritično spraševati o medijskih vsebinah in spoznavati z njimi povezane interese;
- s pomočjo medijev in aktualnih tehnologij svetovljansko in ciljno naravnano sodelovati in interagirati z osebami.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Geografija in gospodarska izobrazba, Geometrijsko risanje, Glasba, Izobraževalna in poklicna orientacija, Kemija, Latinščina, Matematika, Nemščina, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba, Živi tuji jezik

7. Politična izobrazba

7.1 Pomen prečne teme

Politična izobrazba bistveno prispeva k participativnemu in inkluzivnemu oblikovanju družbe ter k uresničevanju in nadaljnjemu razvijanju demokracije in človekovih pravic. Politična izobrazba se naslanja še posebej na priporočila in smernice konvencije o pravicah otrok in na referenčni okvir o kompetencah za demokratično kulturo Sveta Evrope, ki poudarjajo veliko pomembnost politične izobrazbe in pravice mladih ljudi do nje.

Temeljni cilj politične izobrazbe je v tem, „da učečim se ne samo posredujemo znanje, razumevanje in kompetence, temveč da jih tudi usposobimo za to, da želijo postati v družbi aktivni, v službi človekovih pravic, demokracije in vladavine prava“ (listina Evropskega sveta o izobraževanju za aktivno državljanstvo in človekove pravice 2010: 4). Politična izobrazba predstavlja sporne teme v družbi tudi v pouku kot sporne, se izogiba vsaki obliki indoktrinacije in ima za cilj politično samoodločno državljanstvo in samoodločnega državljana.

Politična izobrazba se orientira po življenjskih navezavah, interesih in prejšnjih izkušnjah učenk in učencev, se loti aktualnih političnih vprašanj (kot so npr klimatska pravičnost, trajnostno življenje in gospodarjenje, varstvo okolja, migracija) in se v pouku ukvarja z mnogimi oblikami politične komunikacije (npr diskusijski krožek, igre vlog, igre načrtovanja, otroški in mladinski parlament). Posreduje razumevanje za krajevne in globalne povezave in težave človeštva in pojasnjuje, da so pravična razdelitev in koriščenje resursov, pravičen mirovni in varnostni red in upoštevanje človekovih pravic pogoji za mirno sožitje na tem svetu.

7.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- razumeti in oceniti različne politične ideje in koncepte kot npr oblast, avtoriteta in pravičnost ter načela avstrijske ustave;
- se lotevati bistvenih političnih vprašanj kot npr pravičnost, strpnost, vladavina prava, delitev oblasti in demokratično oblikovanje volje, spoznati njihove globalne vidike in razumeti njihov pomen;
- kritično razmišljati o prepričanjih politično drugače mislečih in se ukvarjati z nasprotnimi mnenji;
- opisati različne družbene strukture, razmerja moči, interese in vrednote ter jih ovrednotiti glede na lastna mnenja;
- odgovorno sodelovati pri mnenje oblikovalnih in odločevalnih procesih na področju lastnega življenja in doživljanja, najti demokratične rešitve in tako same sebe zastopati in doživljati kot aktivne dejavnike v oblikovanju demokracije (npr v razredu, v zastopstvu učenk in učencev ali mladine).

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Glasba, Izobraževalna in poklicna orientacija, Latinščina, Matematika, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba, Živi tuji jezik

8. Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti

8.1 Pomen prečne teme

Enakost spolov je zasidrana kot univerzalna človekova pravica v več mednarodnih sporazumih, tako kot samostojni cilj kakor tudi kot prečna tema (npr Agenda ZN 2030 / cilji trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals, SDGs): SDG 4 Kakovostno izobraževanje in SDG 5 Enakost spolov; Istanbulska konvencija Evropskega sveta o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami; Konvencija ZN o pravicah žensk). Tako smo prepoznali enakost spolov kot pomemben vzvod za nadaljnji razvoj družb v smeri trajnosti, demokracije in nenasilja. Z zapisom v avstrijski zvezni ustavi je pospeševanje enakosti spolov določeno tudi kot naloga države. Izobraževanje ima pri tem osrednjo vlogo.

Na področju šole ustvarja refleksivna pedagogika o vlogi spolov pod vidikom enakosti spolov primerna učna okolja, v katerih se lahko ukvarjajo vse učenke in učenci ob profesionalnem spremstvu pod različnimi zornimi koti s temami vloge spolov. To se lahko dogaja tako na predmetni ravni kakor tudi na osebni ravni (npr ukvarjanje s seksizmom in vprašanji identitete). Taki učni procesi ustvarjajo vedenje in zavest o dejavnikih in pogojih neenakosti spolov in njihovi spremenljivosti, s čimer je mogoče tudi krepiti pripravljenost se v vsakdanjiku zavzeti za več enakosti. Ko se ukvarjamo s klišejskimi vlogami, je mogoče spoznati in preseči stereotipna pripisovanja spolom ter širiti lastne življenjske in poklicne perspektive.

Refleksivna metodika in didaktika o vlogi spolov naj podpira učenke in učence pri tem, da razvijajo oz. širijo svoje potencialne in interese (npr. na področju MINT, kreativnosti ali nege) neodvisno od za spol tipična pripisovanja vloge ter tako z razmislekom sprejemajo odločitve za lastno načrtovanje poklica in življenja (npr enaka razdelitev plačanega in neplačanega dela v partnerstvu, enakopravno starševstvo, krepitev zanimanja učenec in učencev za poklice/študije, ki so bili doslej za spol netipični).

8.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- razložiti pojme kot „spolni stereotipi“, „diskriminacija“, „enake možnosti“ in „seksizem“ tudi ob primerih iz lastnega življenjskega in doživljajskega okolja (npr pripisovanja sposobnosti, vedénske norme, plačne razlike, spolno nasilje, spolna raznolikost) ter razvijati lastne pozicije do teh tem;
- v enostavnih besedah razložiti pojma „žensko gibanje“ und „politika enakih možnosti“ in jih povezati z določenimi dosežki v politiki enakih možnosti (npr volilna pravica, enak dostop do izobrazbe, zakoni proti spolnemu nasilju);
- razvijati zaupanje v lastne sposobnosti in interese in jim dosledno slediti ter se ne pustiti od njih odvrniti zaradi spolnih stereotipov;
- med seboj komunicirati brez predsodkov ter izkazati civilni pogum v položajih, ki jih zaznamujeta seksizem in diskriminacija;
- utemeljiti, s katerimi cilji je v avstrijskih zakonih zasidrano načelo enakopravnosti.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Izobraževalna in poklicna orientacija, Kemija, Latinščina, Matematika, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba

9. Spolna pedagogika

9.1 Pomen prečne teme

Celostna spolna pedagogika se vsebinsko ravna po „standardih za spolno vzgojo“ WHO (WHO 2011). Spolna pedagogika obsega usvajanje vedenja, ki temelji na dokazih, in kompetenc, ki vodijo do pozitivnega pristopa k spolnosti, pozitivnega osnovnega odnosa do samega sebe in lastnega ugodja. Pozitivni odnos do lastnega telesa je tako pogoj za lastno spoštljivo in zaščitno ravnanje z lastnim telesom, pa tudi za pozitivni stik z drugimi ljudmi. Informacije naj zato ocenimo pod individualnimi, socialnimi, medicinskimi in etičnimi vidiki.

Velikega pomena so informacije o spolnosti v digitalnih medijih, o katerih je treba kritično razmisliti, da lahko spoznamo morebitne mite. Paziti je treba na to, da upoštevamo zahtevo po pluralnosti in prepoved indoktrinacije in spoštljivo udejanjamo ukvarjanje z drugačnimi nazori. To so pomembni pogoji za spoštljivo držo pri učenkah in učencih.

9.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- samoodločno in odgovorno ravnati z lastnim telesom in koristiti védenje o plodnosti, ciklusu in učinkovanju kontracepcijskih sredstev za kritično razmišljanje o lastnih odnosih in vrednotenjih glede telesnosti in spolnosti;
- spoštovati raznolikost ljudi glede na spolno usmerjenost, telo vključno s spolnimi značilnostmi in spolnimi identitetami ter kritično razmišljati o pričakovanjih in normah;
- ravnati z občutki (kot zaljubljenost, razočaranje, jeza, strah in negotovost), govoriti o njih in razvijati samozaupanje glede lastnih želja in meja;
- nagovoriti diskriminiranje in nadlegovanje ter izkoristiti pomoč;
- razložiti svoje spolne in reproduktivne pravice ter zakonska določila v Avstriji.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Glasba, Nemščina, Slovenščina, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba

10. Jezikovna izobrazba in branje

10.1 Pomen prečne teme

Jezikovna izobrazba in bralne sposobnosti zavzemajo v izobraževalnem procesu ključno funkcijo, ker predstavljajo bistvene pogoje za uspešno strokovno učenje v vseh učnih predmetih: čim boljše so razvite, tem lažje morejo učenke in učenci spremljati pouk, ciljno usmerjeno poiskati informacije v besedilih, samostojno usvojiti védenje in ga deliti z drugimi. Poleg poslušanja in pisanja so govorjenje in bralne sposobnosti bistvene za odkrivanje svetov védenja in izkušenj. Navedene kompetence te prečne teme tako še posebej prispevajo k povišanju pravičnosti glede enakih možnosti in izobraževanja in k individualnemu oblikovanju identitete.

Jezikovno zavedna drža učiteljic in učiteljev ter pouk, ki daje jezikovno občutljive učne ponudbe, sta pogoja, da lahko učenke in učence dobro spremljamo in podpiramo v njihovem jezikovnem in bralnem razvoju. Cilj pospeševanja branja je, da lahko vse učenke in učenci uporabljajo kulturno tehniko branja kot dostop do sveta pisave in do drugih znakovnih sistemov, ki se dajo interpretirati (kot npr grafikoni, slike, simboli, filmi, slušna besedila itd.).

Z vključevanjem prvih, drugih in izvornih jezikov v pouk je mogoče pospeševati jezikovni repertoar učenk in učencev ter senzibilizacijo za jezikovno raznolikost in zavedanje o njej. Posebnega pomena imajo pri tem manjšinski jeziki v Avstriji živečih narodnih skupnosti.

10.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- uspešno uporabljati bralne strategije pri razumevanju besedila, ciljno usmerjeno poiskati informacije ter jih obdelati, kakor to zahteva posamezni cilj danih nalog;
- izraziti svoje mnenje in se primerno sporazumevati drug z drugim – tudi v diskusijah;
- razložiti, utemeljiti in oceniti stvarna dejstva, postopke, pojave, procese in utemeljitve ob uporabi specifičnega strokovnega besedja;
- oceniti lastne jezikovne spretnosti v učenem jeziku nemščini, v tujem jeziku in v morebitnem prvem jeziku.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Geometrijsko risanje, Gibanje in šport, Glasba, Izobraževalna in poklicna orientacija, Kemija, Latinščina, Matematika, Nemščina kot drugi jezik za izredne učenke in učence v pospeševalnem tečaju nemščine – dodatek k učnemu načrtu, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Živi tuji jezik

11. Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj

11.1 Pomen prečne teme

Potrata naravnih virov, izguba biotske raznovrstnosti in posledice podnebnih sprememb ogrožajo življenjske osnove sedanjih in prihodnjih rodov ter zahtevajo dejanja, ki se zavedajo odgovornosti za to. Okoljska izobrazba želi pospeševati kompetence in drže za demokratično oblikovanje trajno naravnane družbe, ki sta ji pomembna skrb varovanje resursov in pravičnost razdelitve. Cilj je usposobiti učenke in učence, da lahko odgovorno presojujejo in delujejo v napetostnem polju med individualnimi in družbenimi ter ekološkimi in ekonomskimi interesi.

Pouk naj senzibilizira za teme in potrebe varstva narave, živali in okolja in za oblikovanje okolju prijaznega vsakdanjika. Primerne metode so predvsem srečanja z naravo, projektni pouk, raziskujoče in odkrivajoče učenje in izpeljava iger vlog, načrtovanja in simulacije. Poleg razumevanja za ekosisteme je treba pogosteje vključevati vprašanja, ki se ravna po interesih učenk in učencev in aktualnem dnevnem in svetovnem dogajanju. Kot jedrne teme razumemo mdr. biotsko raznovrstnost in varstvo vrst; podnebne spremembe in varstvo podnebja; življenjska okolja in njihovo povezovanje ter varstvo tal, vode, zraka, gozdov in morij; trajnostno in socialno pravično rabo

virov in energije; preprečevanje odpadne hrane, odpadkov in emisij; recikliranje; prehrano in odgovorno potrošništvo.

11.2 Kompetenčni cilji ob koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- razumeti skupno učinkovanje ekoloških, ekonomskih in socialnih dejavnikov pri okoljskih problemih in deducirati možne predloge za rešitve;
- spoznavati pomen uporabe postopkov, proizvodov in storitev, ki varčujejo z resursami in okoljem ter so socialno odgovorni, v poklicu in gospodarstvu ter se ukvarjati z nasprotnimi interesi in njihovimi učinki;
- se doživljati kot del narave in družbe ter kazati pripravljenost do sodelovanja pri ohranjanju biotske raznovrstnosti (vrste, tla, pokrajina) in trajnostnem razvoju življenjskih osnov;
- preverjati lastne življenjske navade glede trajnostnih načel ter deducirati posledice za lastno odgovorno delovanje;
- razvijati vizije za okolju prijazno in trajnostno prihodnost in glede njih načrtovati in uresničiti dejanja, ki predstavljajo prispevek k njim.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Biologija in okoljska izobrazba, Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Glasba, Izobraževalna in poklicna orientacija, Kemija, Matematika, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Zgodovina in politična izobrazba

12. Prometna in mobilnostna izobrazba

12.1 Pomen prečne teme

Prometna in mobilnostna izobrazba omogoča učenkam in učencem, da se samostojno in trajnostno gibajo v prometu ter se ukvarjajo z njegovimi učinki za zdravje in okolje ter z razvojem v prihodnost naravnane podnebju prijazne mobilnosti. Učenke in učenci se učijo pri pešačenju, kolesarjenju ali kot potnice in potniki, da so varno, zdravo, samostojno ter socialno in okolju prijazno mobilni. Vpogledi in spoznanja glede zakonskih predpisov in pravih naj zagotavljajo dobro socialno sožitje in lastno varnost pri udeležbi v prometu.

Šolska prometna in mobilnostna izobrazba ima poleg tega nalogo, da predstavlja kompleksni, povezani sistem prometa in se ga loteva iz različnih zornih kotov glede porabe prostora in virov, varstva podnebja, prometne varnosti, ekoloških in družbenih učinkov ter senzibilizira za potrebe okolju prijazne mobilnosti. Ob dnevih prometne varnosti in mobilnosti je mogoče primerno udejanjiti te teme v pouku.

12.2 Kompetenčni cilji ob koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- razložiti prometne predpise in se jih držati;
- opisati kriterije za sožitje v prometu brez nesreč ter delovati pri udeležbi v prometu predvidljivo in prometu primerno, pozorno, obzirno in odgovorno;
- razmišljati o rizičnih dejavnikih raztresenosti, previsoke hitrosti, alkohola, drog, skupinskodinamičnih procesov in samoprecenjevanja ter deducirati posledice za lastno ravnanje;
- opisati učinke na okolje, razmišljati o lastnem mobilnostnem ravnanju ter zavzeti vrednostno držo, ki se zaveda (varstva) okolja;
- poimenovati kriterije za prometni sistem, ustrezno prihodnosti in trajnosti, in razmišljati o njih glede lastne okolice.

Predmetni učni načrti za usvajanje te prečne teme: Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Gibanje in šport, Kemija, Matematika, Osnovna digitalna izobrazba, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Živi tuji jezik

13. Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba

13.1 Pomen prečne teme

Proizvodnja blaga, ponudba storitev, trgovina in potrošnja ter njun učinek na podjetja, oblikovanje cen, trgi (mdr. trg dela, trgovinski in finančni trgi), tržnice in borze, inflacija, dobiški in dodana vrednost so primeri za (globalne) gospodarske teme, ki vplivajo tudi na življenjsko realnost učenk in učencev ter porajajo družbena in ekološka vprašanja. Pri gospodarski, finančni in potrošniški izobrazbi naj bi usposobili mlade ljudi, da kompetentno, zavedajoči se odgovornosti in zrelo sodelujejo v gospodarskih procesih, se znajdejo in oblikujejo utemeljeno mnenje.

Usvojene kompetence naj podpirajo učenke in učence pri tem, da morejo delovati samoodločno in starosti primerno na dejavnostnih področjih zasebnega gospodinjstva (npr. plačano in neplačano delo, dohodek, potrošnja, denar, varčevanje, vlaganje, pravice in dolžnosti potrošnic in potrošnikov, reklama), sveta dela in interesnega

zastopstva (npr delojemalka/delojemalec, podjetnica/podjetnik) in družbe (npr država in skupnost, davki in javni izdatki, samoodločanje in soodločanje, blaginja in trajnostni razvoj).

13.2 Kompetenčni cilji na koncu sekundarne stopnje I

Učenke in učenci znajo

- odgovorno ravnati z denarjem (npr pri varčevanju in vlaganju, potrošnji, ohranjanju pregleda nad dohodki/izdatki, ocenitvi rizika pri zadolževanju), poizvedeti za bančne modalitete, jih primerjati in ovrednotiti, oceniti funkcijo denarja;
- se informirati o pravni/poslovni sposobnosti in bistvu pogodb;
- opisati gospodarske pojave in povezave (razlike pri dohodkih oz. Premoženju, blaginja, pravična razdelitev, alternativne oblike potrošnje, socialno zavarovanje) ter jih analizirati;
- opisati in koristiti pravice in dolžnosti kot potrošnice in potrošniki v konkretnih življenjskih položajih, poizvedovati po funkcijah reklame in varstvu podatkov ter se ob potrebi obrniti na pristojno ustanovo za varstvo potrošnic in potrošnikov;
- opisati nalogo gospodarstva in države ter smisel za posameznico, posameznika in družbo v zvezi z gospodarskim ciklom, razmišljati o svojem življenjskem slogu in ekološkem, političnem, socialnem gospodarskem delovanju glede na trajnostne, okolju prijazne in socialno združljive kriterije ter se ravnati po njih;
- opisati in med seboj razlikovati bistvo samostojne zaposlitve in odvisnega delovnega razmerja ter plačanega in neplačanega dela ter ob primerih prikazati družbene in gospodarske naloge podjetij.

Predmetni učni načrti za usvajanje kompetenc te prečne teme: Fizika, Geografija in gospodarska izobrazba, Glasba, Izobraževalna in poklicna orientacija, Kemija, Matematika, Nemščina, Osnovna digitalna izobrazba, Prehrana in gospodinjstvo, Slovenščina, Tehnika in oblikovanje, Umetnost in likovno snovanje, Zgodovina in politična izobrazba, Živi tuji jezik

PETI DEL

ORGANIZACIJSKI OKVIR

Glej prilogo 1.

V šolah na veljavnostnem področju manjšinskega šolskega zakona za Koroško je mogoče v drugih obveznih predmetih uporabljati slovenščino za usvajanje njihovega strokovnega jezika.

Ko se učimo jezika narodnih skupnosti, je mogoče – drugače kot pri učenju tujega jezika – posebej izkoristiti lokalne resurse. To uspe posebno v okviru projektov in sodelovanja z zunajšolskimi področji (npr stari starši, starši, društva, vas, mestna četrt, gospodarstvo ...). Za to potrebne pogoje ustvarja sodobna, kot „Community Education“ označena pedagogika.

Določila poglavja Pospeševalni pouk v petem delu priloge 1 veljajo tudi za obvezni predmet Slovenščina.

ŠESTI DEL

PREDMETNIKI

1. Opolnomočenje za šolskoavtonomna določila:

Obvezni predmeti in obvezne vaje:

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti ¹	Klassen und Wochenstunden/Razredi in tedenske ure				Summe/vsota
	1.	2.	3.	4.	
Religion / Verouk	2	2	2	2	8
Sprachen / Jeziki					
Deutsch / Nemščina					min. 15

¹ V največ petih obveznih predmetih (z izjemo obveznega predmeta Verouk) je ob izpolnitvi naslednjih pogojev mogoča podkoračitev minimalnega števila tedenskih ur v predmetniku (opolnomočenje za šolskoavtonomna določila učnega načrta) za po eno tedensko uro: a) predložitev ustreznih ukrepov, ki zagotavljajo, da se izpolnijo vsa navedena kompetenčna področja posameznih učnih predmetov, in b) predložitev natančnega koncepta, ki omogoča oblikovanje profila za pospeševanje interesov, nadarjenosti in učne motivacije učenk in učencev; za obvezni predmet Osnovna digitalna izobrazba je treba predvideti vsaj eno tedensko uro v vsakem razredu.

Slowenisch / Slovenščina	min. 15
Lebende Fremdsprache / Živi tuji jezik	min. 12
Mathematik und Naturwissenschaften / Matematika in naravoslovje	
Mathematik / Matematika	min. 14
Geometrisches Zeichnen / Geometrijsko risanje	¹
Digitale Grundbildung / Osnovna digitalna izobrazba	min. 1 min. 1 min. 1 min. 1 min. 4
Chemie / Kemija	min. 2
Physik / Fizika	min. 4
Biologie und Umweltbildung / Biologija in okoljska izobrazba	min. 6
Wirtschaft und Gesellschaft / Gospodarstvo in družba	
Geschichte und Politische Bildung / Zgodovina in politična izobrazba	min. 5
Geografie und wirtschaftliche Bildung / Geografija in gospodarska izobrazba	min. 6
Musik, Kunst und Kreativität / Glasba, umetnost in kreativnost	
Musik / Glasba	min. 4
Kunst und Gestaltung / Umetnost in likovno snovanje	min. 6
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje	min. 6
Gesundheit und Bewegung / Zdravje in gibanje	
Bewegung und Sport / Gibanje in šport	min. 13
Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo	min. 1
Verbindliche Übungen / Obvezne vaje	
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija	min. 2 ²
Sonstige verbindliche Übungen / Druge obvezne vaje	₃₄
Schulautonome Schwerpunktsetzung / Šolskoavtonomno težišče⁵	
Gesamtwochenstundenzahl / skupno število ur	124

¹ Pri vodenju težišča MINT- (Matematika-Informatika-Naravoslovje-Tehnika) oz. naravoslovja (naravoslovje in matematika) je treba obveznemu predmetu Geometrijsko risanje dodeliti vsaj 2 tedenski uri. Povezava obveznih predmetov Matematika in Geometrijsko risanje je dovoljena, pri čemer ne smemo podkoračiti vsote 15 tedenskih ur. Če se vključuje Geometrično risanje v pouk predmeta Matematika, je treba posredovati kompetenčne opise in uporabna področja predmeta Geometrično risanje.

² V 3. oz. 4. razredu kot samostojni učni predmet v obsegu vsaj ene tedenske ure. Ure, ki to presegajo, je mogoče opraviti v bloku ali integrirano v pouk obveznih predmetov.

³ Urediti je mogoče nadaljnje obvezne vaje; njihov obseg je treba določiti šolskoavtonomno in uskladiti z dodelitvijo drugim obveznim predmetom ter s šolskoavtonomnim težiščem.

⁴ Za poglobitev na področju obveznih predmetov ali v šolskoavtonomnem težišču v obliki šolskoavtonomnih obveznih predmetov.

Prosti predmeti in neobvezne vaje:

Kot pri številki 2 črka f), pri čemer je mogoče uravnano s Splošnim izobraževalnim ciljem predvideti dodatne proste predmete in neobvezne vaje glede na potrebe, interese, nadarjenosti in nagnjenja učenk in učencev.

Pospeševalni pouk:

Kot pri številki 2 črka g).

2. Če ni šolskoavtonomnih določil učnega načrta:

a) Obvezni predmeti in obvezne vaje ob vodenju težišča „Jeziki“, ki ga dodeljujemo jezikovnemu, humanističnemu in humanističnovednemu težiščnemu področju:

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure ^{*1)}				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Religion / Verouk	2	2	2	2	8
Sprachen / Jeziki					
Deutsch / Nemščina	4	4	4	4	16
Slowenisch / Slovenščina	4	4	4	4	16
Lebende Fremdsprache / Živi tuji jezik	3	3	3	3	12
Mathematik und Naturwissenschaften / Matematika in naravoslovje					
Mathematik / Matematika	4	4	4	3	15
Digitale Grundbildung / Osnovna digitalna izobrazba	1	1	1	1	4
Chemie / Kemija	–	–	–	2	2
Physik / Fizika	–	1	2	1	4
Biologie und Umweltbildung / Biologija in okoljska izobrazba	2	1	1	1	5
Wirtschaft und Gesellschaft / Gospodarstvo in družba					
Geschichte und Politische Bildung / Zgodovina in politična izobrazba	–	1	1	2	4
Geografie und wirtschaftliche Bildung / Geografija in gospodarska izobrazba	2	1	2	3	8
Musik, Kunst und Kreativität / Glasba, umetnost in kreativnost					
Musik / Glasba	1	1	1	1	4
Kunst und Gestaltung / Umetnost in likovno snovanje	1	1	1	1	4
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje	2	2	1	1	6
Gesundheit und Bewegung / Zdravje in gibanje					
Bewegung und Sport / Gibanje in šport	3	3	3	3	12
Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo	–	2	1	–	3
Verbindliche Übung / Obvezna vaja					
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija	–	–	0-1x	0-1x	1x ^{*2)}
Gesamtwochenstundenzahl / skupno število ur	29	31	31-32	32-33	124

b) Obvezni predmeti in obvezne vaje ob vodenju težišča „Matematika in naravoslovje“, ki ga dodeljujemo naravoslovnemu in matematičnemu težiščnemu področju:

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure ^{*1)}				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Religion / Verouk	2	2	2	2	8
Sprachen / Jeziki					
Deutsch / Nemščina	4	4	4	4	16
Slowenisch / Slovenščina	4	4	4	4	16

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure *1)				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Lebende Fremdsprache / Živi tuji jezik	3	3	3	3	12
Mathematik und Naturwissenschaften / Matematika in naravoslovje					
Mathematik / Matematika	4	4	4	3	15
Geometrisches Zeichnen / Geometrijsko risanje	–	–	–	2	2
Digitale Grundbildung / Osnovna digitalna izobrazba	1	1	1	1	4
Chemie / Kemija	–	–	1	2	3
Physik / Fizika	–	1	2	2	5
Biologie und Umweltbildung / Biologija in okoljska izobrazba	2	2	2	1	7
Wirtschaft und Gesellschaft / Gospodarstvo in družba					
Geschichte und Politische Bildung / Zgodovina in politična izobrazba	–	1	1	2	4
Geografie und wirtschaftliche Bildung / Geografija in gospodarska izobrazba	1	1	1	1	4
Musik, Kunst und Kreativität / Glasba, umetnost in kreativnost					
Musik / Glasba	1	1	1	1	4
Kunst und Gestaltung / Umetnost in likovno snovanje	2	1	1	1	5
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje	1	2	1	1	5
Gesundheit und Bewegung / Zdravje in gibanje					
Bewegung und Sport / Gibanje in šport	4	3	3	2	12
Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo	–	1	–	–	1
Verbindliche Übung / Obvezna vaja					
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija	–	–	0-1x	0-1x	1x *2)
Gesamtwochenstundenzahl / skupno število ur	29	31	31-32	32-33	124

c) Obvezni predmeti in obvezne vaje ob vodenju težišča „Gospodarstvo in družba“, ki ga dodeljujemo ekonomskemu in življenjskovrednemu težiščnemu področju:

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure *1)				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Religion / Verouk	2	2	2	2	8
Sprachen / Jeziki					
Deutsch / Nemščina	4	4	4	4	16
Slowenisch / Slovenščina	4	4	4	4	16
Lebende Fremdsprache / Živi tuji jezik	3	3	3	3	12
Mathematik und Naturwissenschaften / Matematika in naravoslovje					
Mathematik / Matematika	4	4	4	3	15
Digitale Grundbildung / Osnovna digitalna izobrazba	1	1	1	1	4
Chemie / Kemija	–	–	–	2	2
Physik / Fizika	–	1	2	1	4
Biologie und Umweltbildung / Biologija in okoljska izobrazba	2	1	1	1	5
Wirtschaft und Gesellschaft / Gospodarstvo in družba					
Geschichte und Politische Bildung / Zgodovina in politična izobrazba	–	1	1	2	4
Geografie und wirtschaftliche Bildung / Geografija in gospodarska izobrazba	2	1	2	3	8
Musik, Kunst und Kreativität / Glasba, umetnost in kreativnost					

Musik / Glasba	1	1	1	1	4
Kunst und Gestaltung / Umetnost in likovno snovanje	1	1	1	1	4
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje	2	2	1	1	6
Gesundheit und Bewegung / Zdravje in gibanje					
Bewegung und Sport / Gibanje in šport	3	3	3	3	12
Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo	–	2	1	–	3
Verbindliche Übung / Obvezna vaja					
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija	–	–	0-1x	0-1x	1x ^{*2)}
Gesamtwochenstundenzahl / skupno število ur	29	31	31-32	32-33	124

d) Obvezni predmeti in obvezne vaje ob vodenju težišča „Glasba, umetnost in kreativnost“, ki ga dodeljujemo glasbeno-kreativnemu težiščnemu področju:

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure ^{*1)}				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Religion / Verouk	2	2	2	2	8
Sprachen / Jeziki					
Deutsch / Nemščina	4	4	3	4	15
Slowenisch / Slovenščina	4	4	4	4	16
Lebende Fremdsprache / Živi tuji jezik	3	3	3	3	12
Mathematik und Naturwissenschaften / Matematika in naravoslovje					
Mathematik / Matematika	4	4	4	3	15
Digitale Grundbildung / Osnovna digitalna izobrazba	1	1	1	1	4
Chemie / Kemija	–	–	–	2	2
Physik / Fizika	–	1	2	1	4
Biologie und Umweltbildung / Biologija in okoljska izobrazba	2	1	1	1	5
Wirtschaft und Gesellschaft / Gospodarstvo in družba					
Geschichte und Politische Bildung / Zgodovina in politična izobrazba	–	1	1	2	4
Geografie und wirtschaftliche Bildung / Geografija in gospodarska izobrazba	1	1	1	2	5
Musik, Kunst und Kreativität / Glasba, umetnost in kreativnost					
Musik / Glasba	2	2	2	2	8
Kunst und Gestaltung / Umetnost in likovno snovanje	2	1	2	2	7
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje	2	2	2	1	7
Gesundheit und Bewegung / Zdravje in gibanje					
Bewegung und Sport / Gibanje in šport	2	3	3	2	10
Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo	–	1	–	–	1
Verbindliche Übung / Obvezna vaja					
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija	–	–	0-1x	0-1x	1x ^{*2)}
Gesamtwochenstundenzahl / skupno število ur	29	31	31-32	32-33	124

e) Obvezni predmeti in obvezne vaje brez težišča:

Pflichtgegenstände / Obvezni predmeti	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure ^{*1)}				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Religion / Verouk	2	2	2	2	8
Sprachen / Jeziki					

Deutsch / Nemščina	4	4	4	4	16
Slowenisch / Slovenščina	4	4	4	4	16
Lebende Fremdsprache / Živi tuji jezik	3	3	3	3	12
Mathematik und Naturwissenschaften /					
Matematika in naravoslovje					
Mathematik / Matematika	4	4	4	3	15
Digitale Grundbildung / Osnovna digitalna izobrazba	1	1	1	1	4
Chemie / Kemija	–	–	–	2	2
Physik / Fizika	–	1	2	1	4
Biologie und Umweltbildung / Biologija in okoljska izobrazba	2	1	2	1	6
Wirtschaft und Gesellschaft / Gospodarstvo in družba					
Geschichte und Politische Bildung / Zgodovina in politična izobrazba	–	2	1	2	5
Geografie und wirtschaftliche Bildung / Geografija in gospodarska izobrazba	1	1	2	2	6
Musik, Kunst und Kreativität / Glasba, umetnost in kreativnost					
Musik / Glasba	1	1	1	1	4
Kunst und Gestaltung / Umetnost in likovno snovanje	2	1	1	2	6
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje	2	2	1	1	6
Gesundheit und Bewegung / Zdravje in gibanje					
Bewegung und Sport / Gibanje in šport	3	3	3	3	12
Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo	–	1	–	–	1
Verbindliche Übung / Obvezna vaja					
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija	–	–	0-1x	0-1x	1x ^{*2)}
Gesamtwochenstundenzahl / skupno število ur	29	31	31-32	32-33	124

f) Prosti predmeti in neobvezne vaje:

Ponudba mora biti izravnana in tako široka, da imajo učenke in učenci izbor predvsem z naravoslovno-tehničnega, glasbeno-kreativnega, jezikovnega, športnega in igrivo-raziskovalnega področja. Vsekakor je treba upoštevati težišče. Če ponujamo učni predmet z ustreznimi zahtevami za posebno nadarjene, zainteresirane oz. predhodno izobražene učenke in učence, je to mogoče označiti z ustreznim dodatkom ob poimenovanju predmeta.

Mogoča je tako celoletno kakor tudi krajše vodenje, ki se odziva na aktualne dogodke, v obliki tečaja, eventualno v bloku.

Pouk prvega jezika: za učenke in učence z drugačnim prvim jezikom kot nemščino.

Freigegegenstände und unverbindliche Übungen / Prosti predmeti in neobvezne vaje	Klassen und Wochenstunden / Razredi in tedenske ure				Summe / vsota
	1.	2.	3.	4.	
Vertiefung bzw. Ergänzung eines Pflichtgegenstandes / Poglobitev oz. dopnilo obveznega predmeta					
siehe Pflichtgegenstände / gl. Obvezni predmeti					2-8
Allgemeine Interessen- und Begabungsförderung / Splošno pospeševanje interesov in nadarjenosti					
Spezielle Interessen- und Begabungsförderung / Posebno pospeševanje interesov in nadarjenosti					2-8

Schwerpunkt Sprachen / Težišče Jeziki

Freigegegenstand Fremdsprache / Prosti predmet tujega jezika						6-12
Englisch / Angleščina						
Französisch / Francoščina						
Italienisch / Italijanščina						
Russisch / Ruščina						
Spanisch / Španščina						
Tschechisch / Češčina						
Slowenisch / Slovenščina						
Bosnisch/Kroatisch/Serbisch / Bosanščina/Hrvaščina/Srbščina						
Ungarisch / Madžarščina						
Kroatisch / Hrvaščina						
Slowakisch / Slovaščina						
Polnisch / Poljščina						
Türkisch / Turščina						
Romanes / Romščina						
Erstsprachenunterricht / Pouk prvega jezika	2-6	2-6	2-6	2-6		8-24

Schwerpunkt Mathematik und Naturwissenschaften / Težišče Matematika in naravoslovje

Informatik / Informatika						2-8
Geometrisches Zeichnen / Geometrijsko risanje						2-8

Schwerpunkt Musik, Kunst und Kreativität / Težišče Glasba, umetnost in kreativnost

Chor / Zbor						2-8
Darstellendes Spiel / Odrska igra						2-8
Instrumentalmusik und Gesang / Instrumentalna glasba in petje						2-8
Technik und Design / Tehnika in oblikovanje						2-8

Weitere Freigegegenstände und unverbindliche Übungen /**Nadaljnji prosti predmeti in neobvezne vaje**

Ernährung und Haushalt / Prehrana in gospodinjstvo						2-8
Bildungs- und Berufsorientierung / Izobraževalna in poklicna orientacija						2-8
Verkehrs- und Mobilitätsbildung / Prometna in mobilnostna izobrazba						2-8
Schach / Šah						2-8
Textverarbeitung / Obdelava besedil						2-8
Soziales Lernen / Socialno učenje						2-8

g) Pospeševalni pouk

Mogoče ga je ponuditi v vseh obveznih predmetih. Glej poglavje Pospeševalni pouk v prilogi 1, peti del.

h) Opombe

*1) IV posameznih učnih predmetih se razlikuje vsota tedenskih ur od vsote v odrejenem predmetniku v prilogi 1, šesti del, št. 2, črka e, s katerim pa so usklajeni cilji in zahteve učnih načrtov. Pri izvajanju učnih načrtov v teh učnih predmetih je treba zato v posamezni šoli opraviti prilagoditve. Ustrezni postopek opisujemo v prilogi 1, peti del, št. 2 (Svobodna področja, ki jih oblikuje šola).

*2) V 3. in 4. razredu kot samostojni učni predmet v obsegu skupno vsaj ene tedenske ure. Dodatno 32 letnih ur v 3. in 4. razredu vključenih v pouk obveznih predmetov.

i) Opombe k predmetnikom:

- 1) Učne predmete z manj kot 2 tedenskima urama lahko poučujemo v večjih/daljših učnih enotah.
- 2) Za učenke in učence, ki opravijo splošno šolsko obveznost v 2. ali 3. razredu, je mogoče v 1. in 2. razredu oz. v 2. razredu predvideti določeno ponudbo dodatnih prostih predmetov (npr. Prehrana in gospodinjstvo, Izobraževalna in poklicna orientacija).

- 3) Za redne učenke in učence z drugačnim prvim jezikom kot nemščino je mogoče k pospeševalnemu pouku ponuditi poseben pospeševalni pouk v obsegu do šest tedenskih ur. Ta pospeševalni pouk se ravna po dodatku k učnemu načrtu za nemščino kot drugi jezik za redne učenke in učence in ga je mogoče izvajati tako vzporedno k pouku obveznih predmetov kakor tudi skupaj z njim. Ob potrebi je dovoljeno celoletno izvajanje tega pospeševalnega pouka. Če obsega ta pouk več kot dve tedenski uri, je mogoče za učenke in učence, ki se ga udeležujejo, skrajšati celotno število tedenskih ur obveznih predmetov za do tri tedenske ure.

SEDMI DEL

UČNI NAČRTI ZA VEROUK

Glej prilogo 1.

OSMI DEL

UČNI NAČRTI POSAMEZNIH UČNIH PREDMETOV

A. OBVEZNI PREDMETI

Glej prilogo 1.

Učni načrt za obvezni predmet Slovenščina se glasi:

SLOVENŠČINA

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. razred):

Jezik je pomembno orodje za usvajanje sveta in kulture in merodajen za razvoj identitete. Pouk slovenščine kot jezika narodne skupnosti na Koroškem ima na sekundarni stopnji I cilj, da (nadalje) razvija osnovno zmožnost jezikovnega sporazumevanja ob upoštevanju njihovih individualnih učnih pogojev. Slovenščina je lahko za posamezno učenko in posameznega učenca prvi ali drugi jezik ali jezik okolja. Ta različna jezikovna izhodišča in krajevne jezikovne danosti je treba upoštevati. Učenke in učence pripeljemo pazljivo in do njih spoštljivo do pravilne rabe standardnega in izobraževalnega jezika.

Učenke in učence podpiramo pri razvijanju jezikovne kompetence in jezikovnega zavedanja ter v njihovi individualni dvo- in večjezičnosti in medkulturni kompetenci⁵.

V standardnih in izobraževalnih jezikih nemščini in slovenščini je treba od začetka omogočiti dvojezičnost in pospeševati uravnotežen bilingvizem, pri čemer je treba gledati na usvajanje izobraževalnojezikovnih kompetenc v povezavi z drugimi učnimi predmeti¹⁰. Učenke in učenci naj ne bi – na osnovi izobraževanja pismenosti, sposobnosti koristiti besedila za usvajanje vedenja - samo pridobivali vedenja, temveč naj bi se tudi spraševali o vsebinah in se kritično vključevali v družbene diskurze/razprave^{1, 7, 8, 11, 13}. Jezikovni pouk omogoča ukvarjanje z različnimi svetovnimi nazori v globalizirani, večjezični družbi, razmišlja o njih in se pri tem ukvarja tudi s tehnološkimi, ekološkimi in socialnimi spremembami ter ustvarja zavedanje za udeležbo pri regionalnih in nadregionalnih demokratičnih procesih.

Didaktična načela (1. do 4. razred):

Usvajanje standardno- in izobraževalnojezikovnih kompetenc v pouku slovenščine se navezuje na cilje primarne stopnje, upošteva individualno jezikovno znanje učenk in učencev in je preko tega naloga vseh učnih predmetov. Pet kompetenčnih področij Slušno razumevanje in govorno sporočanje, Bralno razumevanje, Pisno sporočanje, Jezikovno zavedanje in Jezikovno posredništvo posega drugo v drugega ter jih je treba z diferenciranim poukom in raznolikimi nalogami razviti oz. nadalje razvijati.

Za postopno usvajanje pisnih in bralnih kompetenc upoštevamo pri izbiri besedil individualna izhodišča, interese in medijske navade učenk in učencev. Bralne strategije, kot primerjanje besedilnih vsebin s predznanjem ali odgovarjanje na vprašanja, omogočajo ukvarjanje z besedilom, preden ga preberemo, med branjem in pri razmišljanju o prebranem. Pisno sporočanje poteka v različnih oblikah: kot pisanje o svarnih temah ali določenih vsebinah, kot izražanje lastnih doživetij in misli, kot pomoč pri učenju ali kot kreativni proces (mdr. asociativno pisanje). V ospredju sta *proces pisanja* in posredovanje pisnih strategij, kot pisanje po določeni spodbudi, oblikovanje besedil na osnovi razčlenitve ali skice ali povezovanje besedilnih elementov v medsebojno povezano/coherentno besedilo.

Pri delu na vseh kompetenčnih področjih je zelo pomembno konstruktivno in kritično ravnanje z različnimi mediji. Digitalni mediji so lahko oblika vaj (mdr. interaktivne naloge), služijo kot vir informacij za raziskovanje besedil in tem, nudijo prostor za srečevanje in izmenjavo (npr. virtualni prostori za pogovor) ali olajšajo ocenitev

dosežkov učenk in učencev (mdr. z uporabo digitalnih diagostičnih nalog)⁶. Na jezik naravnana diagnostika (mdr. z uporabo jezikovnega portfelja) in priprava spodbudnega učnega okolja podpirata individualne učne napredke.

V raznolikih delovnih in socialnih oblikah uporabljajo učenke in učenci slovenščino v za njih vsebinsko pomembnih položajih in okoljih ter se zavestno ukvarjajo z jezikovno raznolikostjo in jezikovnimi normami. Pri tem se navezujejo na svoje jezikovne biografije. Posebna pozornost velja v jezikovnih proizvodih senzibiliziranju za jezikovne variacije, dvo- in večjezičnost ter med- in transkulturnost. Ukvarjanje z literarno-estetskimi oblikami vodi do ukvarjanja z različnimi pogledi na svet.

Učni načrt navezuje na te prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacije¹, Entrepreneurship Education², Pospesevanje zdravja³, Informatična izobrazba⁴, Medkulturna izobrazba⁵, Medijska izobrazba⁶, Politična izobrazba⁷, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti⁸, Spolna pedagogika⁹, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹, Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. razred):

Pouk slovenščine temelji na štirih osrednjih predmetnih konceptih, ki jih je treba med seboj povezovati, upoštevati pri izbiri vsebin in posredovati starosti primerno. Osrednji predmetni koncepti so na vseh šolskih stopnjah enaki, ker jih postopoma usvajamo ob različnih uporabnih področjih.

Komunikacija in učinkovanje

To področje se ukvarja z interagiranjem v različnih sporazumevalnih položajih. Učenke in učenci razumejo, da so sporočila vedno postavljena v določen kontekst, in znajo jezikovno primerno delovati.

Norma in spreminjanje

Jezik razumemo kot normativni sistem znakov, ki jih povezujemo po slovničnih pravilih in ki služijo jezikovnim skupnostim kot sredstvo sporazumevanja. Učenke in učenci poznajo različne jezikovne sisteme (mdr. prve jezike, jezike okolja, pogovorne jezike, izobraževalne jezike, slikovne jezike, tuje jezike) in jih morejo primerjati med seboj. Vejo, da na jezikovne norme vplivajo družbene spremembe in da se stalno razvijajo.

Vsebina in oblika

Predmet posredovanja je součinkovanje formalnih jezikovnih struktur (mdr. oblikoslovje, skladnja) in vsebinskih nalog in učinkovanja jezika (mdr. funkcija prikazovanja, izražanja, pozivanja). Vsebinsko učenje in usvajanje jezikovnih struktur sta medsebojno prepleteni.

Diverziteta in identiteta

Jezik je oblika izražanja, ki omogoča učenkam in učencem, da odkrivajo spreminajoče se pripadnosti ter večkratne identitete in kulture v svojih in tujih biografijah ter prepoznajo stereotipe in (tuja) pripisovanja tudi pod vidikom individualne dvo- in večjezičnosti.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. razred):

Pouk slovenščine se ravna po učnem načrtu za nemščino, po Skupnem evropskem referenčnem okviru za jezik Evropskega sveta in po regionalnem kompetenčnem modelu „Kompetenčnih opisnikov za učni predmet Slovenščina“ na Koroškem. Kompetence, ki naj bi jih usvojili, se razdelijo na pet kompetenčnih področij.

- Slušno razumevanje/Govorno sporočanje
- Bralno razumevanje
- Pisno sporočanje
- Jezikovno zavedanje
- Jezikovno posredništvo

Ne posredujemo jih hierarhično, temveč povezane med seboj. Kompetence na področjih jezikovnega zavedanja in jezikovnega posredništva niso posebej zapisane, temveč so vključene v tri kompetenčna področja Slušno razumevanje/Govorno sporočanje, Bralno razumevanje in Pisno sporočanje, kjer so označene z okrajšavo „JZ“ oz. „JP“.

Področje **Slušno razumevanje/Govorno sporočanje** se nanaša na vedno večje pridobivanje, razumevanje vsebin in razmišljanje o njih v starosti primernih multimedijskih govornih prispevkih (z vedno večjo dolžino in naraščajočo zahtevnostjo) ter načrtovanje in udejanjenje monoloških in dialoških govornih prispevkov.

Bralno razumevanje se osredotoča na obdelavo in razumevanje vsebin iz starosti primernih pisnih besedil iz različnih virov z vedno večjim obsegom in naraščajočo zahtevnostjo ter razmišljanje o njih z uporabo bralnih tehnik in strategij. Besedila analiziramo, interpretiramo ter povežemo z danim vedenjem.

Področje **Pisno sporočanje** zadeva načrtovanje, oblikovanje in predelavo besedil. Usvajamo raznolike besedilne vzorce in besedila na vseh šolskih stopnjah z vedno večjo besedilno dolžino in naraščajočo zahtevnostjo ter z uporabo procesno in produkcijsko naravnanih strategij pisanja.

Jezikovno zavedanje obsega spoznavanje jezika z razmišljujočo jezikovno analizo, razvoj pravopisnih sposobnosti z rabo pravopisnih pripomočkov v analogni in digitalni obliki ter razvoj sposobnosti na področju besedne, stavčne in besedilne slovnice. Poleg tega upoštevamo uporabo jezika v različnih variantah in modalitetah: govorno izražanje, pisno izražanje, pogovorni/izobraževalni/strokovni jezik, narečja, primerjava jezikov itd.

Pouk slovenščine se dogaja v jezikovnem okolju, ki ponuja posebno priložnost za to, da delujemo jezikovno posredniško in preizkušamo v danih primerih svobodno prenašanje/prevajanje govornih ali pisnih besedil v drugi jezik. Področje **Jezikovno posredništvo** obsega vpogled v družbeno in kulturno vlogo, ki jo prevzemajo jezikovnoposredniške dejavnosti kot bistven del ustne in pisne jezikovne rabe in jezikovnega vedenja v dvo- in večjezični družbi.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov (1. do 4. razred):

Sposobnost jezikovnega delovanja in vedenje o jeziku in njegovi ustrezni in pravilni rabi usvajamo preko posameznih šolskih stopenj postopoma in v sodelovanju vseh kompetenčnih področij. Na vseh kompetenčnih področjih upoštevamo pri izbiri tem in besedil razvojno stopnjo ter življenjsko in doživljajsko okolje učenk in učencev.

Uporabna področja so vsebinsko povezana z osrednimi predmetnimi koncepti in kompetenčnimi področji, podpirajo usvajanje kompetenc; obvezno jih udejanjimo in jih oblikujemo po lastni presoji. Naloga učne osebe je, da odloča, s katerimi temami predela uporabna področja. Eksemplarični primeri so navedeni pri kompetenčnih opisih za učni predmet Slovenščina.

1. razred:

Kompetenčno področje Slušno razumevanje in govorno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- dojeti slušna besedila, posredovana neposredno ali po medijih, poiskati glavne informacije, jih glede na položaj shraniti in obnoviti.
- uporabljati naslovniku in položaju primerno monološki in dialoški govor.
- v raznolikih standardiziranih monoloških in dialoških govornih položajih udejanjiti različna govorna dejanja, uporabljati jezikovna slogovna sredstva in se sporazumevati v izobraževalnem jeziku (JZ, JP).

Kompetenčno področje Bralno razumevanje

Učenke in učenci znajo

- brati in drugim prebrati besedila tako, da razumejo smisel prebranega in uporabljajo ustrezne bralne tehnike, razberejo glavne informacije, si jih pripravijo in se sporazumevajo o njih (JZ, JP).
- poiskati subjektivne in kreativne pristope do književnih besedil v različnih umetniških oblikah in razmišljati o njihovem učinku.
- obdelati pragmatična besedila in prispevke v različnih medijskih sistemih glede njihove specifične priprave in oblikovanja⁶ (JZ).

Kompetenčno področje Pisno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- zapisati doživetja, izkušnje, misli in oblikovati svoje namere (JZ).
- pisno obveščati in predstavljati vsebine, tudi na z gradivom podprti osnovi (JZ).
- uporabljati za pisno sporočanje programe za obdelavo besedil.⁴

Uporabna področja

- Govorna predstavitve, obnova in povzetek dejanskih stanj na osnovi ustnega pripovedovanja, besedil, filmov, zvočnih knjig itd.
- Interaktivno poslušanje in govorjenje v vodenih pogovorih v dvojicah in skupinah
- Govorno izražanje lastnega stališča, tudi v obliki utemeljevanja in debate
- Razvoj bralne kompetence s starosti primernimi umetnostnimi besedili z uporabo različnih zvrsti in besedilnih vrst ter s starosti primernimi neumetnostnimi besedili z medpredmetnih področij
- Spoznavanje bralnih strategij in razmišljanje o bralnih izkušnjah
- Pisna predstavitve in opis doživetega in izmišljenega z upoštevanjem danega razvoja teme ter obveščujoča pisna predstavitve dejanskih stanj
- Sporočanje lastnih stališč in občutkov v različnih medijskih oblikah
- Utrjevanje pravopisnih sposobnosti, tudi z rabo pravopisnih pripomočkov v analogni (slovar) in digitalni obliki, ter razvoj pravopisnega zavedanja v slovenščini (odnos med glasom in črko, razmejitev besed, sklopi in zloženke, pisanje z veliko in malo začetnico, ločila)

- Osnovne sposobnosti na področju besedne, besedilne in stavčne slovnice ter primerjanje med slovenščino in nemščino
- Razmišljanje o uporabi jezika in njegovih modalitet in variant (govorjenje/pisanje, narečje, pogovorni, standardni, izobraževalni jezik)¹⁰

2. razred:

Kompetenčno področje Slušno razumevanje in govorno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- dojeti bistveno v različnih medijskih prispevkih, zaznavati namere in emocije, shraniti védenje, ga strukturirano obnoviti ter v situaciji ustrezno reagirati (JZ).
- variirati že poznana besedna in nebesedna jezikovna sredstva ter zavestno udejanjiti govorna dejana za naslovniku in položaju primerno sporazumevanje (JZ, JP).
- pridobivati informacije iz različnih virov, jih pripraviti^{3,9} in v govoru predstaviti.⁶

Kompetenčno področje Bralno razumevanje

Učenke in učenci znajo

- brati in drugim prebrati z vedno večjo hitrostjo različna besedila in vrste besedil tako, da razumejo smisel prebranega in uporabljajo bralne tehnike, da razberejo glavne informacije, jih strukturirajo in jih obdelajo.
- ob izbranih primerih doživljati, spoznavati, odkrivati oblikovne in vsebinske posebnosti književnih in estetskih medijskih proizvodov ter razpravljati z drugimi o svojih subjektivnih bralnih pristopih (JZ, JP).
- raziskovati neumetnostna besedila in prispevke iz različnih medijskih virov, spoznavati in diferencirati njihov učinek⁶ ter se kritično in skladno z zakonom ukvarjajo s spelnimi viri.

Kompetenčno področje Pisno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- pisno obveščati in predstavljati, tudi na z gradivom podprti osnovi.
- oblikovati enostavne argumetne ter reagirati na sporočila drugih (JZ, JP).
- koristiti pisno sporočanje za oblikovanje osebnih odnosov, kot sredstvo za urejanje misli in vsebin ter kreativno obliko izražanja (JZ).
- s pomočjo programov za obdelavo besedil oblikovati in izpopolnjevati⁴ besedila ter spoznavati razlike v možnostih in zahtevah ročnega in računalniško podprtega pisanja.

Uporabna področja

- Govorne predstavitve, povzetki in prezentacije stvarnih dejstev iz besedil, filmov, zvočnih knjig idr.
- Sodelovanje v pogovorih v dvojicah in skupinah z obvladovanjem osnovnih pravil sporazumevanja
- Prevezanje različnih vlog in stališč pri utemeljevanju in v debati
- Strukturirano in razmišljujoče branje neumetnostnih in umetnostnih besedil (različne zvrsti in vrste besedil)
- Razumevanje besedilno-slikovnih kombinacij (stripi idr.) in multimodalnih besedil (filmi, videi idr.) v njihovi obliki in učinkovanju
- Ukvarjanje z lastno bralno motivacijo in bralno biografijo
- Opravljanje nalog za pisno sporočanje z uporabo besedilnih elementov in pravil (pisanje po predlogi) ter oblikovanje lastnih besedil z upoštevanjem treh faz pisnega sporočanja (načrtovanje, oblikovanje, predelava)
- Operatorji (aktiviranje dejavnosti) za pisno sporočanje
- Pravopisne strategije in razmišljanje o besedni, besedilni in stavčni slovnici glede učinkovanja
- Značilnosti govornega, pisno-besedilnega in multimodalnega sporazumevanja¹⁰

3. razred:

Kompetenčno področje Slušno razumevanje in govorno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- dojeti in analizirati vsebine iz različnih prispevkov – v neposrednem stiku ali preko medijev ter razmišljati o namerah in emocijah ter iz njih sklepati glede na dano situacijo (JZ).
- širiti repertoar besednih in nebesednih sredstev z uporabo različnih jezikovnih registrov ter zavestno udejanjiti govorna dejanja (JZ, JP).
- načrtno pridobivati informacije iz različnih virov, jih tematsko obdelati ter glede na situacijo medijsko podprto ustno predstaviti⁶ (JZ).

Kompetenčno področje Bralno razumevanje

Učenke in učenci znajo

- poiskati z zavestno uporabo ustreznih strategij bistvene informacije iz različnih besedil in vrstah besedil, jih z različnimi metodami vizualizirati in povezati z lastnim vedenjem.
- slediti lastnim bralnim interesom, razlikovati književne zvrsti, razumeti književna in medijskoestetske proizvode, o njih glede na lastno življenjsko in doživljajsko okolje^{3, 9} razmišljati ter kreativno reagirati na besedila (JZ).
- spoznavati in oceniti namere in cilje v oblikovanju neumetnostnih besedil in medijskih prispevkov⁶ (JZ), načrtno koristiti informacijske sisteme⁴ ter kritično ravnati z digitalnimi komunikacijskimi mediji.⁶

Kompetenčno področje Pisno sporazumevanje

Učenke in učenci znajo

- zapisati doživetja, izkušnje in misli z danimi elementi oblikovanja besedil in jezikovnih registrov (JZ).
- pisno obveščati in predstavljati (JZ).
- utemeljujoče pisati, tudi na z gradivom podprti osnovi.
- uporabljati različne metode pridobivanja informacij ter s pomočjo programov za obdelavo besedil oblikovati in optimirati multimedijška besedila.⁴

Uporabna področja

- Ustna interpretacija besedil, filmov, zvočnih knjig, razmišljanje o njih in njihovo predstavjanje po navodilih
- Samostojno pogovarjanje v dvojicah in skupinah, tudi v kontekstu predstavitve in prošnje za službo²
- Vodeno oblikovanje prepričljive argumentacije
- S temo povezano, raziskovalno in analitično branje neumetnostnih besedil z upoštevanjem ne-linearnih besedil
- Branje književnih besedil z upoštevanjem njihovih značilnosti in učinkovanja
- Argumentativno pisanje kot izraz osebnih mnenj in stališč v pismu bralke/bralca, motivacijskem pismu ali blogu
- Ukvarjanje z umetnostnimi (medbesedilno kreativno pisanje) in neumetnostnimi besedili – tudi v zvezi s predstavitvijo in prošnjo za službo²
- Najti pristope k lastnemu pisanju, razmišljati o lastnih besedilih in besedilih drugih in dajati povratna sporočila
- Vpogledi v pravopisje in slovnico glede na rabo in funkcijo ter diferencirana uporaba besedilnih organizacijskih vzorcev (jezikovna sredstva za doseg besedilne kohezivnosti)
- Značilnosti in učinkovanje različnih jezikovnih variant (tudi v kontekstu dvo- in večjezičnosti, analiza jezikovnih diskurzov¹⁰)

4. razred:

Kompetenčno področje Slušno razumevanje in Govorno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- dojeti in interpretirati v različnih neumetnostnih besedilih in pripsevkih – v neposrednem stiku ali po medijih – večpomenskosti in ne eksplicitno poimenovane vsebine, pri tem razmišljati o namerah in emocijah ter iz njih sklepati glede na situacijo (JZ).
- poglobiti in utrditi repertoar jezikovnih sredstev; preiščeno udeležiti jezikovna dejanja z uporabo različnih jezikovnih registrov (JZ, JP).
- iz zavestno izbranih virov načrtno pridobiti informacije, jih tematsko obdelati in medijsko podprto ustno predstaviti.⁶

Kompetenčno področje Bralno razumevanje

Učenke in učenci znajo

- brati književnoestetska besedila v vseh predstavitenih oblikah ter jih dojeti in interpretirati glede na formalno strukturo in njihov z zgodovino, družbo in kulturo povezan nastanek.
- recitirati in uprizarjati besedila s pomočjo uprizoritvenih sredstev ter jih primerjati z drugimi umetniškimi oblikami izražanja.
- spoznavati in primerjati, kako mediji načrtno pripravljajo in oblikujejo teme in vsebine v neumetnostnih besedilih in prispevkih⁶ (JZ).
- diferencirano in kritično preiščeno uporabljajo informacijske sisteme, načrtno izbirajo informacije⁶ ter samostojno uporabljajo metode vizualiziranja.

Kompetenčno področje Pisno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- vedno bolj samostojno zapisati doživetja, izkušnje in misli ob danih elementih oblikovanja besedila in jezikovnih registrov (JZ).

- argumentativno pisati o spornih zadevah, tudi na z gradivom podprti osnovi, ter reagirati na protiargumente, tudi z upoštevanjem družbenopolitičnega razvoja.⁷
- uporabljati različne programe za obdelavo besedil za oblikovanje obsežnejših multimedijskih besedil, tudi v timu.⁴

Uporabna področja

- Samostojna analiza in prezentacija besedil v različnih predstavitvenih oblikah (besedilo, film, zvočna knjiga idr.) z uporabo različnih medijev
- Avtonomno pogovarjanje v dialogu in v skupinah ter analiza pogojev za njegovo uspešnost (vključno z motivacijo, emocijo in medčloveškimi odnosi v govornem sporazumevanju)
- Vedno bolj samostojno utemeljevanje in debatiranje
- Samostojno pogovarjanje v dvojicah in skupinah, tudi v kontekstu s predstavitvijo in prošnjo za službo²
- Branje književnih besedil z upoštevanjem književnoestetskih oblik izražanja
- Vedno bolj samostojno izbiranje in branje neumetnostnih besedil iz revij in magazinov z upoštevanjem bralnih strategij, bralnih metod in bralnih izkušenj
- Načrtna uporaba postopkov pisnega sporočanja (orodja oblikovanja besedil – med nje štejejo slovnične konstrukcije, slogovna sredstva, tipične besedne zveze) za izvedbo pisnih dejanj in oblikovanje besedilnih vzorcev, kot npr za argumentativno pisanje v razpravi
- Ukvarjanje z umetnostnimi besedili (medbesedilno kreativno pisanje) in neumetnostnimi besedili – tudi v kontekstu s predstavitvijo in prošnjo za službo²
- Poglobljeno razumevanje jezikovnih struktur in pravil (variante in primerjava)
- Razlikovanje in zavestna uporaba jezikovnih variant (pogovorni, standardni, izobraževalni in strokovni jezik) – tudi v kontekstu dvo- in večjezičnosti¹⁰

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Promocija/Pospeševanje zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovna izobrazba in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

B. OBVEZNE VAJE

Glej prilogo 1.

C. PROSTI PREDMETI

Glej prilogo 1.

D. NEOBVEZNE VAJE

Glej prilogo 1.